

Hallituksen esitys eduskunnalle työlomajärjestelyä koskevan Japanin kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksen tarkoituksena on hankkia eduskunnan hyväksyntä Suomen tasavallan hallituksen ja Japanin hallituksen väliselle työlomajärjestelyä koskevalle sopimukselle ja sen voimaansaattamislaille. Työlomasopimuksen tarkoituksena on helpottaa vastavuoroisesti sopimuskumppanimaiden nuorten kansalaisten mahdollisuuksia tutustua toisen sopimuskumppanimaan kulttuuriin ja yhteiskuntaan ja osin rahoittaa oleskelunsa tilapäisesti töitä tehden. Työlomasopimuksen puitteissa ei ole tarkoituksena muuttaa toiseen maahan. Työlomasopimuksen mukainen oleskelulupa voidaan myöntää vain yhden kerran, ja oleskelun tarkoitusta ei ole sallittu muuttaa. Työlomasopimusmenettely voi kuitenkin myöhemmin johtaa työvoiman muuttoliikkeisiin sopimuskumppanimaiden välillä.

Osapuolten on ilmoitettava toisilleen kirjallisesti, kun ne ovat saattaneet päätökseen työlomasopimuksen voimaantulon edellyttämät sisäiset menettelynsä. Sopimus tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä ilmoitusten jälkimmäisen vastaanottamispäivän jälkeen.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan, kun sopimus tulee voimaan.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta.....	3
1.2 Valmistelu.....	3
2 Sopimuksen tavoitteet.....	4
3 Keskeiset ehdotukset.....	4
4 Esityksen vaikutukset	4
5 Lausuntopalaute.....	5
6 Sopimuksen määräykset ja niiden suhde Suomen lainsäädäntöön	5
7 Voimaantulo	8
8 Ahvenanmaan maakuntapäivien suostumus	8
9 Toimeenpano ja seuranta	8
10 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys	9
10.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus.....	9
LAKIEHDOTUS	11
Laki työlomajärjestelyä koskevasta Japanin kanssa tehdystä sopimuksesta.....	11
SOPIMUSTEKSTI	12

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Työlomasopimus on maailmalla yleinen kahdenvälinen sopimusmalli, jonka tarkoituksena on helpottaa nuorten tutustumista toisen sopimusvaltion kulttuuriin ja yhteiskuntaan lomaillemalla ja osan aikaa työtä tekemällä. Yli 60 valtiolla on kahdenvälinen työlomasopimus. Valtioilla on erilaisia käytäntöjä työlomasopimusten muodon osalta, ja joidenkin valtioiden käytäntönä on tehdä asiasta oikeudellisesti sitomaton yhteisymmärryspöytäkirja tai järjestely. Suomen nykyisen käytännön mukaan asiasta tulisi sopia sitovalla valtiosopimuksella.

Japanin suurlähetystö otti yhteyttä työ- ja elinkeinoministeriöön 24.3.2019 ja kertoi Japanin halusta tehdä Suomen kanssa työlomasopimus. Sisäministeriö oli jo vuonna 2015 keskustellut työlomasopimuksesta Japanin suurlähetystön kanssa, mutta neuvottelut eivät tuolloin edenneet.

Suomen tasavallan hallituksen ja Japanin hallituksen välisen työlomajärjestelyä koskevan sopimuksen, jäljempänä *työlomasopimuksen* tavoitteena on helpottaa suomalaisten nuorten mahdollisuuksia tutustua Japanin kulttuuriin ja yhteiskuntaelämään ja vastaavasti japanilaisten nuorten mahdollisuuksia tutustua suomalaiseen kulttuuriin ja yhteiskuntaelämään niin, että työloman kustannuksia on mahdollista kattaa ansiotyötä tekemällä. Työlomajärjestelyn piiriin kuuluvat nuoret voivat oleskella Suomessa määräaikaisen oleskeluluvan tai Japanissa työlomaviisumin turvin enintään vuoden, ensisijaisesti lomaillen. Työnteko ja opiskelu eivät ole toisessa maassa tapahtuvan oleskelun ensisijaisia, vaan täydentäviä tarkoituksia.

Suomella on tällä hetkellä työlomasopimukset Australian (2002) ja Uuden-Seelannin (2004) kanssa. Suomen ja Australian välistä työlomasopimusta ei ole saatettu kansallisesti voimaan, sillä järjestelyn ei sen voimaantuloajankohtana katsottu vaativan voimaansaattamista. Suomen ja Australian välisen työlomajärjestelyn muuttamisesta neuvotellaan parhaillaan, ja tarkoituksena on muutosten hyväksymisen yhteydessä saattaa kansallisesti voimaan järjestely kokonaisuudessaan sellaisena kuin se on muutettuna. Myöskään Suomen ja Uuden-Seelannin välistä työlomajärjestelyä ei aikanaan saatettu kansallisesti voimaan, mutta kun järjestelyä myöhemmin muutettiin, saatettiin järjestely kokonaisuudessaan voimaan lailla Suomen ja Uuden-Seelannin välisen työlomajärjestelmää koskevan järjestelyn lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (995/2014) sekä valtioneuvoston asetuksella Suomen ja Uuden-Seelannin välisen työlomajärjestelmää koskevan järjestelyn voimaansaattamisesta sekä sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain voimaantulosta (821/2015).

1.2 Valmistelu

Työ- ja elinkeinoministeriö koordinoi työlomasopimusneuvotteluja Japanin ja muiden valtioiden kanssa. Valtioneuvosto asetti neuvotteluvaltuuskunnat Japanin, Etelä-Korean ja Kanadan kanssa käytäviä sopimusneuvotteluja varten 5.9.2019. Valtuuskunnan puheenjohtajana toimi edustaja työ- ja elinkeinoministeriöstä. Valtuuskunnassa olivat edustettuina ulkoministeriön, sisäministeriön, opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen edustajat. Valtuuskunta on käynyt neuvotteluja työlomasopimuksesta Japanin Helsingin suurlähetystön välityksellä Japanin ulkoministeriön ja työministeriön kanssa.

Tasavallan presidentti myönsi sopimuksen allekirjoitusvaltuudet 29.4.2022. Sopimuksen allekirjoitti Suomen puolesta Tokiossa 11.5.2022 suurlähettiläs Pekka Orpana.

Hallituksen esitys on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä yhteistyössä sisäministeriön, ulkoministeriön, opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen kanssa.

Luonnoksesta hallituksen esitykseksi pyydettiin lausunnot ulkoministeriöltä, oikeusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, opetus- ja kulttuuriministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, sisäministeriön maahanmuutto-osastolta, poliisiosastolta ja rajavartiolaitososastolta, yhdenvertaisuusvaltuutetulta, Maahanmuuttovirastolta, Opetushallitukselta, Suomen Tokion suurlähetystöltä, Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta, työ- ja elinkeinotoimistoilta, Aluehallintovirastoilta sekä Ahvenanmaan maakuntahallitukselta. Lisäksi lausunnot pyydettiin työmarkkinakeskusjärjestöiltä, Suomen Yrittäjiltä, Keskuskauppakamarilta sekä Suomalais-Japanilainen Yhdistys ry:ltä.

2 Sopimuksen tavoitteet

Työlomasopimuksen tavoitteena on vastavuoroisesti helpottaa sopimuskumppanimaiden nuorten mahdollisuuksia tutustua toisen sopimuskumppanimaan kulttuuriin ja yhteiskuntaan ja osin rahoittaa oleskelu sopimuskumppanimaassa tilapäisesti töitä tehden. Työlomasopimuksen puitteissa ei ole tarkoituksena muuttaa toiseen maahan. Sen sijaan työlomasopimusmenettely voi myöhemmin johtaa työvoiman muuttoliikkeisiin sopimuskumppanimaiden välillä. Työlomasopimuksen välillinen tavoite on siten edistää työvoiman liikkuvuutta Suomen ja Japanin välillä ja siten myös edistää työmarkkinoiden toimintaa ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä.

3 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Suomen tasavallan hallituksen ja Japanin hallituksen välisen työlomajärjestelyä koskevan sopimuksen.

Esitys sisältää myös ehdotuksen niin sanotuksi blankettilaiksi, jolla saatetaan voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

4 Esityksen vaikutukset

On arvioitavissa, että työlomasopimuksen mukaisia lupia hakevat erityisesti suomalaiset nuoret Japaniin. Hakemuksia voidaan arvioida tulevan vuosittain vireille muutamia satoja. Suomen maakuva Japanissa on myönteinen, joten myös japanilaisten nuorten hakemuksia Suomeen voidaan arvioida tulevan vireille, kuitenkin ehkä hieman vähemmän kuin suomalaisten hakemuksia. Arvio perustuu siihen, että Suomesta haetaan Australiaan vuosittain arviolta lähes tuhat ja Uuteen-Seelantiin arviolta useita satoja työlomasopimukseen perustuvaa lupaa. Australiasta ja Uudesta-Seelannista vireille tulleiden hakemusten määrä sen sijaan on huomattavasti pienempi. Arvioihin vaikuttaa myös se, että Suomella on ollut työlomasopimus vain kahden valtion kanssa, kun taas Australialla, Uudella-Seelannilla ja Japanilla on työlomasopimuksia huomattavasti enemmän. Näiden maiden nuorilla on siten laaja valinnanvara sen suhteen, mihin maahan suunnata työlomalle.

Esityksessä ei ole varsinaisesti kyse maahanmuutosta, vaan maahan tutustumisesta. Esitys kuitenkin luo pohjaa myöhemmille mahdollisille maahanmuuttopäätöksille. Siksi esitys vaikuttaa pidemmällä aikavälillä myönteisesti työvoiman maahanmuuton lisääntymiseen. Sopimuksen soveltamisen myötä syntyneiden myönteisten mielikuvien konkreettiset vaikutukset ovat kuitenkin vaikeasti arvioitavissa.

Esityksellä ei ole vaikutuksia valtion talousarvioon. Työloman viettäjän mahdollinen turvautuminen julkiseen terveydenhuoltojärjestelmään ei kuormittaisi julkisia varoja, koska työlomasopimuksen kautta maahan tulevalta henkilöstä edellytettäisiin sairausvakuutus.

Esityksellä ei ole merkittäviä vaikutuksia Maahanmuuttoviraston resursseihin siksi, että Suomeen haettavien oleskelulupamäärien määrät arvioidaan vähäisiksi ja koska työlomasopimukseen perustuvat päätöksentekoprosessit ovat jo olemassa. Työlomasopimuksen perusteella oleskelulupa myönnetään kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain (719/2018) 9 a §:n (277/2022) perusteella. Koska lupaperuste sisältyy jo maahanmuuttohallinnon tietojärjestelmään (UMA-järjestelmään), tietojärjestelmään ei tarvitse tehdä muutoksia.

Esityksen mukaiset oleskelulupahakemukset ja niihin liittyvät tiedustelut vaikuttavat Suomen Tokion suurlähetystön kansalaispalveluiden työmäärään. Suurlähetystö pitää tärkeänä seurata työlomahakemusten määrää ja niiden ajallista jakautumista riittävien resurssien varmistamiseksi.

5 Lausuntopalaute

Lausunnon antoivat valtiovarainministeriö, ulkoministeriö, sisäministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, Opetushallitus, Maahanmuuttovirasto, Suomen Tokion suurlähetystö, Pirkanmaan työ- ja elinkeinotoimisto, Hämeen työ- ja elinkeinotoimisto, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Akava, Suomen Yrittäjät sekä Suomalais-japanilainen yhdistys ry.

Lausunnoissa varsin yhdenmukaisesti kannatettiin sopimusta ja sen voimaan saattamista. Lausunnoissa katsottiin, että nuorison kansainvälinen liikkuvuus luo osaamista ja kansainvälisiä yhteyksiä, edistää suomalaisten ja japanilaisten kanssakäymistä sekä myötävaikuttaa maiden välisiin hyviin suhteisiin.

Valtiovarainministeriö, Opetushallitus, Suomen Yrittäjät ja Hämeen työ- ja elinkeinotoimisto ilmoittivat, että heillä ei ole lausuttavaa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö ja Suomen Tokion suurlähetystö katsoivat, että työlomahakemusten ja -päätösten määriä tulisi seurata. Seuranta on tarkoitus tehdä oleskelulupahakemusten ja -päätösten tilastoinnin yhteydessä.

Muilta osin lausuntopalautteessa esitettiin vähäisiä teknisluonteisia muutoksia hallituksen esityksen muotoiluun.

6 Sopimuksen määräykset ja niiden suhde Suomen lainsäädäntöön

Sopimuksen johdantokappaleen mukaan osapuolet haluavat tarjota kansalaisilleen, erityisesti nuorille, kattavammat mahdollisuudet ymmärtää toisen maan kulttuuria ja yleistä elämäntapaa tavoitteenaan edistää keskinäistä ymmärrystä kahden maan välillä. Johdantokappale on työlomasopimuksissa tavanomaisen sisältöinen eikä se liity lainsäädännön alaan.

1 artiklassa määrätään työlomaviisumin (Japani) ja oleskeluluvan (Suomi) myöntämisen edellytyksistä. Edellytykset ovat osapuolten toisistaan poikkeava maahanmuuttolainsäädäntö huomioiden soveltuvien osin vastavuoroisia. 1 artiklan sisältö kuuluu lainsäädännön alaan, koska perustuslain 9 §:n 4 momentin mukaan ulkomaalaisen oikeudesta tulla Suomeen ja oleskella

maassa säädetään lailla. Maahantulon edellytyksistä ja oleskeluluvan hakemisesta säädetään ulkomaalaislaissa.

Suomi myöntäisi oleskeluluvan työlomaa varten Japanissa asuvalle Japanin kansalaiselle, jos:

- a) henkilön tarkoituksena on saapua Suomeen ensisijaisesti lomanviettoon;
- b) henkilö on 18-30-vuotias hakiessaan oleskelulupaa työlomaa varten;
- c) henkilön mukana ei ole huollettavia, lukuun ottamatta henkilöitä, joilla on Suomen myöntämä oleskelulupa työlomaa varten tai muu oleskelulupa;
- d) henkilöllä on voimassa oleva passi ja paluulippu tai riittävät varat paluulipun ostamiseen;
- e) henkilöllä on kohtuulliset varat itsensä ylläpitoon Suomen tasavallassa oleskelunsa alkuvaihetta varten;
- f) henkilö aikoo lähteä Suomesta oleskelunsa päättyessä eikä muuta oleskelunsa tarkoitusta oleskelunsa aikana;
- g) Suomi ei ole aikaisemmin myöntänyt kansalaiselle oleskelulupaa työlomaa varten;
- h) henkilön terveydentila on hyvä;
- i) kansalaisella on kattava sairausvakuutus, joka on voimassa koko Suomen tasavallassa oleskelun ajan;
- j) henkilöllä ei ole rikosrekisteriä; ja
- k) henkilö aikoo noudattaa Suomessa oleskelunsa aikana Suomen lakeja ja asetuksia.

Maahanmuuttovirasto myöntää työlomasopimusten nojalla oleskeluluvan kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain (719/2018) 9 a §:n (277/2022) perusteella. Lupa myönnetään enintään 12 kuukaudeksi.

Edellä mainitut edellytykset eivät systematiikaltaan merkittävästi poikkea voimassa olevasta ulkomaalaislainsäädännöstä. Merkittävimmät eroavaisuudet ovat, että oleskeluluvan hakijan edellytetään asuvan kotimaassaan, perheenyhdistäminen ei olisi sallittua, henkilön edellytetään lähtevän Suomesta oleskelun päätyttyä, oleskelun tarkoitusta ei saisi muuttaa, oleskelulupa myönnettäisiin vain yhden kerran ja että oleskeluluvan hakijalta edellytettäisiin sairausvakuutusta.

Ulkomaalaislaissa ei edellytetä sairausvakuutusta työhön perustuvan oleskeluluvan hakijalta, mutta esimerkiksi opiskelun perusteella oleskelulupaa hakevalta sairausvakuutus edellytetään.

Vuoden 2023 alusta voimaan tulevan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 56 § ei mahdollista sitä, että työlomasopimuksen perusteella oleskeluluvan saanut henkilö rinnastettaisiin julkisen terveydenhuollon osalta kotikuntalaiseen. Suomen ja Japanin välinen sosiaaliturvasopimus, joka on tullut voimaan 1.2.2022 (SopS 6 ja 7/2022), ei myöskään saata työlomalaista sosiaaliturvan piiriin. Siksi työlomasopimuksessa edellytettäisiin sairausvakuutusta, joka on voimassa koko Suomessa oleskelun ajan.

2 artiklassa määrätään työlomaviisumin (Japani) ja oleskeluluvan (Suomi) hakupaikasta ja -menettelystä. Suomi sallii Japanin kansalaisen hakea oleskelulupaa työlomaa varten Japanissa sijaitsevasta Suomen suurlähetystöstä tai verkossa. Tarvittaessa suurlähetystön edustajat voivat haastatella hakijaa selvittääkseen työlomasopimuksen ja maahantulon edellytysten täyttymisen.

Myös 2 artiklan sisältö kuuluu lainsäädännön alaan, vaikkakaan se ei poikkea voimassa olevasta lainsäädännöstä. Oleskeluluvan hakemisesta säädetään ulkomaalaislaissa.

3 artiklassa määrätään työlomaviisumin (Japani) ja oleskeluluvan (Suomi) voimassaolosta. Suomen hallitus sallii Japanin kansalaisen, jolla on voimassa oleva oleskelulupa työlomaa varten, oleskella Suomessa enintään yhden vuoden ajan oleskeluluvan myöntämispäivästä lukien ja sallii hänen tehdä työtä satunnaisesti lomansa aikana matkavarojensa täydentämiseksi Suomessa voimassa olevien lakien ja asetusten mukaisesti. Maahanmuuttoviraston käytännön mukaan oleskelulupa työlomaa varten voidaan myöntää alkamaan myös ratkaisupäivää myöhemmästä ajankohdasta, ja tätä käytäntöä ei ole tarkoitus muuttaa.

Myös 3 artiklan sisältö kuuluu lainsäädännön alaan. Oleskeluluvan voimassa olosta ja oleskelulupaan liittyvästä työnteko-oikeudesta säädetään ulkomaalaislaissa.

Suomen ja Australian välinen työlomasopimus sisältää rajoituksia työnteko-oikeuteen. Australian kansalaisella on työlomasopimuksen mukaan oikeus tehdä työtä enintään yhdeksän kuukauden ajan kahdentoista kuukauden aikana, saman työnantajan palveluksessa kuitenkin enintään kolmen kuukauden ajan. Suomen ja Uuden-Seelannin välisestä työlomasopimuksesta työnteko-oikeuden rajoitukset poistettiin 2014. Muutoksen perusteluna olivat tekniset syyt (HE 84/2013 vp).

Maahanmuuttovirastolta ja Aluehallintovirastoilta saatujen tietojen mukaan australialaisten ja uusiseelantilaisten työloman viettäjiä työnteko-oikeuden valvonnassa ei ole esiintynyt työnteko-oikeuden ylittämisiä eikä ongelmia valvonnan suorittamisessa. Tarkat työnteko-oikeuden rajat mahdollisesti helpottaisivat valvontaa, mutta toisaalta voisivat estää työn saannin, jos työnteko-oikeutta on vain vähän jäljellä. Lisäksi työlomasopimukseen liittyy kiintiömenettely, jolla on mahdollista rajata Suomeen Japanista saapuvien työloman viettäjiä määrää esimerkiksi mahdollisten epäkohtien ilmetessä (4 artikla). Edellä mainituista syistä artiklassa ei määrättäisi työntöön enimmäisajoista.

4 artiklan mukaan kumpikin osapuoli määrittää vuosittain työlomaviisumien tai työlomaa varten tarkoitettujen oleskelulupien määrän, jonka se voi myöntää toisen maan kansalaisille, ja ilmoittaa tämän määrän toiselle osapuolelle diplomaattiteitse.

Artikla on työlomasopimuksessa Japanin esityksestä. Suomella ei ole käytössä kiintiöitä nykyisten Australian ja Uuden-Seelannin kanssa tehtyjen työlomasopimusten osalta. Vuosittainen kiintiöiden ilmoittaminen Japanille voitaisiin kytkeä esimerkiksi sopimuksen soveltamisen ja noudattamisen seurantaan. Koska artikla koskee ulkomaalaisten maahantulon rajoittamista, artikla liittyy lainsäädännön alaan.

5 ja 6 artikla liittyvät siihen, että sopimuksen määräyksistä huolimatta kumpikin sopimuspuoli varaa oikeuden soveltaa viime kädessä kansallista lainsäädäntöä. 5 artiklan 2 kohdan mukaan Suomen tasavallan hallitus varaa itselleen oikeuden voimassa olevien lakien ja asetustensa mukaisesti olla hyväksymättä mitä tahansa tiettyä vastaanottamaansa oleskelulupahakemusta työlomaa varten, evätä pääsyn maahan Japanin kansalaiselta, jolle on myönnetty oleskelulupa työlomaa varten, perua työlomaa varten myönnetyn oleskeluluvan tai poistaa maasta Japanin kansalaisen, joka oleskelee Suomen tasavallassa työlomaa varten tarkoitettulla oleskeluluvalla.

6 artiklan mukaan sopimuksen määräykset pannaan täytäntöön kyseisissä maissa voimassa olevien lakien ja asetusten mukaisesti.

Artiklat ovat työloimasopimuksissa tavanomaisia.

7 artiklassa määrätään sopimuksen voimaantulosta sekä sopimuksen muuttamisesta ja päättämisestä. Osapuolten on ilmoitettava toisilleen kirjallisesti, kun ne ovat saattaneet päätökseen sopimuksen voimaantulon edellyttämät sisäiset menettelynsä. Sopimus tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä ilmoitusten jälkimmäisen vastaanottamispäivän jälkeen. Osapuolet ratkaisevat sopimuksen tulkinnasta mahdollisesti aiheutuvat kiistat diplomaattiteitse. Osapuolet voivat neuvotella sopimukseen tehtävistä muutoksista. Kumpi tahansa osapuoli voi väliaikaisesti keskeyttää sopimuksen soveltamisen kokonaan tai osittain yleiseen turvallisuuteen, yleiseen järjestykseen, kansanterveyteen tai maahanmuuttopolitiikkaan liittyvistä syistä. Kumpikin osapuoli voi irtisanoa sopimuksen kolmen kuukauden irtisanomisajalla. Kummankin osapuolen olisi kuitenkin harkittava myönteisesti sellaisen kansalaisen maahantulo- tai oleskelupyyntöä, jolle irtisanominen tai keskeyttämisen tapahtuessa on jo myönnetty voimassa oleva työlomavii- sumi tai oleskelulupa.

Työloimasopimus on tehty kahtena japanin-, suomen- ja englanninkielisenä kappaleena, jonka jokainen teksti on yhtä todistusvoimainen. Jos ilmenee tulkintaeroja, sovelletaan ensisijaisesti englanninkielistä toisintoa.

7 Voimaantulo

Sopimuksen 7 artiklan mukaan osapuolet ilmoittavat toisilleen kirjallisesti, kun ne ovat saattaneet päätökseen sopimuksen voimaantulon edellyttämät sisäiset menettelynsä. Sopimus tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä ilmoitusten jälkimmäisen vastaanottamispäivän jälkeen. Ehdotetaan, että esitykseen sisältyvä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti sopimuksen kanssa.

8 Ahvenanmaan maakuntapäivien suostumus

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 59 § koskee kansainvälisten velvoitteiden voimaantumista maakunnassa. Mikäli valtiosopimus sisältää määräyksen maakunnan toimivaltaan kuuluvassa asiassa, Ahvenanmaan maakuntapäivien on, jotta määräys tulisi voimaan maakunnassa, hyväksyttävä säädös, jolla määräys saatetaan voimaan. Ahvenanmaan itsehallintolain 18 §:ssä luetellaan asiat, joissa Ahvenanmaan maakunnalla on lainsäädäntövaltaa.

Suomen ja Japanin välinen työloimasopimus ei sisällä Ahvenanmaan toimivaltaan kuuluvia määräyksiä.

9 Toimeenpano ja seuranta

Työloimasopimuksen toimeenpanoa on tarkoitus edistää yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön, ulkoministeriön, opetus- ja kulttuuriministeriön, Opetushallituksen, Suomen Tokion suur- lähetystön sekä Japanin suurlähetystön kanssa.

Työloimasopimuksen soveltamista ja sopimuksen velvoitteiden toteutumista on tarkoitus seurata työ- ja elinkeinoministeriöön sijoitetun ulkomaalaisten työntekijöiden ja yrittäjien oleskelulupa- asioiden neuvottelukunnassa. Neuvottelukunnasta ja sen tehtävistä on säädetty ulkomaalaislain 211 §:ssä.

10 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

10.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä tai ovat muutoin merkitykseltään huomattavia taikka vaativat perustuslain mukaan muusta syystä eduskunnan hyväksymisen.

Valtiosopimuksen tai muun kansainvälisen velvoitteen määräys kuuluu perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan lainsäädännön alaan, 1) jos määräys koskee jonkin perustuslaissa turvatuksen perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, 2) jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteita, 3) jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla, 4) jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on voimassa lain säännöksiä tai 5) siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Kansainvälisen velvoitteen määräys kuuluu näiden perusteiden mukaan lainsäädännön alaan siitä riippumatta, onko määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (esim. PeVL 11/2000 vp ja 2/2000).

Suomen ja Japanin välisen työloimasopimuksen määräyksistä kuuluvat lainsäädännön alaan 1, 2, 3 ja 4 artikkelit, joissa määrätään Suomen hallitusta koskevista velvoitteista.

1 artiklan määräysten tarkoittamasta asiasta on säädetty ulkomaalaislain 77 §:n 1 momentin 11 kohdassa (muu oleskelupa työntekoa varten). 2 artiklan mukaisista määräyksistä on voimassa lain säännöksiä ulkomaalaislain 60 §:ssä (oleskeluluvan hakeminen). 3 artiklan mukaisista määräyksistä on säädetty ulkomaalaislain 53 §:ssä (ensimmäisen määräaikaisten oleskeluluvan pitempi) ja 78 §:ssä (työnteko-oikeus oleskeluluvan nojalla). 4 artiklan mukaisiin määräyksiin liittyy muun muassa ulkomaalaislain 5 § (ulkomaalaisen oikeuksien kunnioittaminen).

Työloimasopimuksella on liittymäkohta myös perustuslain 9 §:än. Perustuslain 9 §:n 4 momentin mukaan ulkomaalaisen oikeudesta tulla Suomeen ja oleskella maassa säädetään lailla. Säännöksen lähtökohtana on perusoikeusuudistuksen esitöiden (HE 309/1993 vp) mukaan kansainvälisen oikeuden voimassa oleva pääsääntö, jonka mukaan ulkomaalaisilla ei ole yleisesti oikeutta asettua toiseen maahan. Siksi ulkomaalaisen oikeudesta tulla Suomeen ja oleskella täällä on säädettävä lailla. Lain sisällön tulee vastata Suomen kansainvälisiä velvoitteita.

Edellä mainitut seikat ilmenevät myös eduskunnan perustuslakivaliokunnan lausunnosta PeVL 23/1998 vp.

Perustuslain 94 §:ssä on kyse tosiasiallisesti siitä, että eduskunta hyväksyessään valtiosopimuksen tai muun kansainvälisen velvoitteen antaa suostumuksensa sille, että tasavallan presidentti tai valtioneuvosto päättää velvoitteeseen sitoutumisesta.

Työloimasopimus sisältää edellä esitetyn mukaisesti lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä, jotka vaativat eduskunnan hyväksynnän. Sopimus ei kuitenkaan sisällä määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tai 95 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla.

Koska sopimus ei sisällä määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tai 95 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla, sopimus voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä äänen enemmistöllä ja ehdotus sen voimaansaattamiseksi tavallisen lain säätämisyksessä.

1. ponsi

EEdellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään, että eduskunta hyväksyisi työlomajärjestelyä koskevan Suomen tasavallan hallituksen ja Japanin hallituksen välillä Tokiossa 11.5.2022 tehdyn sopimuksen.

2. ponsi

Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

työlomajärjestelyä koskevasta Japanin kanssa tehdystä sopimuksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tokiossa 11 päivänä toukokuuta 2022 tehdyn Suomen tasavallan hallituksen ja Japanin hallituksen välisen työlomajärjestelyä koskevan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §

Sopimuksen muiden kuin lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

3 §

Tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Helsingissä 6.10.2022

Pääministeri

Sanna Marin

Työministeri Tuula Haatainen

SUOMEN TASAVALLAN HALLITUKSEN JA JAPANIN HALLITUKSEN VÄLINEN TYÖLOMAJÄRJESTELYÄ KOSKEVA SOPIMUS

Suomen tasavallan hallitus ja Japanin hallitus (jäljempänä yhdessä ”osapuolet” ja erikseen ”osapuoli”), jotka

tiivimmän yhteistyösuhteen edistämisen hengessä kyseisten kahden maan välillä

haluavat tarjota kansalaisilleen, erityisesti nuorille, kattavammat mahdollisuudet ymmärtää toisen maan kulttuuria ja yleistä elämäntapaa tavoitteenaan edistää keskinäistä ymmärrystä kyseisten kahden maan välillä,

ovat sopineet seuraavasta:

1 artikla

1. Japanin hallitus myöntää työlomaviisumin Suomen tasavallan kansalaiselle, joka asuu Suomen tasavallassa, jos kyseinen kansalainen täyttää kaikki seuraavat vaatimukset ja Japanin hallitus katsoo viisumin myöntämisen olevan asianmukaista:

a) kansalaisen tarkoituksena on saapua Japaniin ensisijaisesti lomanviettoon;

b) kansalainen on iältään kahdeksantoista (18) ja kolmekymmenen (30) vuoden välillä, mainitut iät mukaan luettuina, hakiessaan työlomaviisumia;

c) kansalaisen mukana ei ole huollettavia, lukuun ottamatta niitä, joilla on Japanin hallituksen myöntämä työlomaviisumi tai muu viisumi;

d) kansalaisella on voimassa oleva passi ja paluulippu tai riittävät varat tällaisen lipun ostamiseen;

e) kansalaisella on kohtuulliset varat toimeentuloon Japanissa oleskelunsa alkuvaihetta varten;

AGREEMENT BETWEEN THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF FINLAND AND THE GOVERNMENT OF JAPAN REGARDING A WORKING HOLIDAY SCHEME

The Government of the Republic of Finland and the Government of Japan (hereinafter referred to collectively as the “Parties” and individually as the “Party”),

In a spirit of promoting a closer co-operative relationship between the two countries, and

Desirous of providing wider opportunities for their nationals, particularly the youth, to appreciate the culture and general way of life of the other country for the purpose of promoting mutual understanding between the two countries,

Have agreed as follows:

Article 1

1. The Government of Japan will issue a working holiday visa to a national of the Republic of Finland residing in the Republic of Finland if such a national meets all of the following requirements and the Government of Japan deems appropriate:

(a) intending to enter Japan primarily for the purpose of spending holidays;

(b) being between eighteen (18) and thirty (30) years of age, both inclusive, at the time of application for a working holiday visa;

(c) not being accompanied by dependents except for those in possession of working holiday visas or other visas issued by the Government of Japan;

(d) possessing a valid passport, and a return travel ticket or sufficient funds with which to purchase such a ticket;

(e) possessing reasonable funds for the maintenance during the initial period of his or her stay in Japan;

f) kansalainen aikoo lähteä Japanista oleskelunsa päättyessä eikä muuta oleskelunsa tarkoitusta oleskelunsa aikana;

g) Japanin hallitus ei ole aikaisemmin myöntänyt kansalaiselle työlomaviisumia;

h) kansalaisen terveydentila on hyvä;

i) kansalaisella on riittävä sairausvakuutus;

j) kansalaisella ei ole rikosrekisteriä; ja

k) kansalainen aikoo noudattaa Japanissa oleskelunsa aikana Japanin voimassa olevia lakeja ja asetuksia.

2. Suomen tasavallan hallitus myöntää oleskeluluvan työlomaa varten Japanin kansalaiselle, jos kyseinen kansalainen täyttää kaikki seuraavat vaatimukset ja Suomen tasavallan hallitus katsoo oleskeluluvan myöntämisen olevan asianmukaista:

a) kansalaisen tarkoituksena on saapua Suomen tasavaltaan ensisijaisesti lomanviettoon;

b) kansalainen on iältään kahdeksantoista (18) ja kolmekymmenen (30) vuoden välillä, mainitut iät mukaan luettuina, hakiessaan oleskelulupaa työlomaa varten;

c) kansalaisen mukana ei ole huollettavia, lukuun ottamatta niitä, joilla on Suomen tasavallan hallituksen myöntämä oleskelulupa työlomaa varten tai muu oleskelulupa;

d) kansalaisella on voimassa oleva passi ja paluulippu tai riittävät varat tällaisen lipun ostamiseen;

e) kansalaisella on kohtuulliset varat toimeentuloon Suomen tasavallassa oleskelunsa alkuvaihetta varten;

f) kansalainen aikoo lähteä Suomen tasavallasta oleskelunsa päättyessä eikä muuta oleskelunsa tarkoitusta oleskelunsa aikana;

g) Suomen tasavallan hallitus ei ole aikaisemmin myöntänyt kansalaiselle oleskelulupaa työlomaa varten;

h) kansalaisen terveydentila on hyvä;

i) kansalaisella on kattava sairausvakuutus, joka on voimassa koko Suomen tasavallassa oleskelun ajan;

j) kansalaisella ei ole rikosrekisteriä; ja

(f) intending to leave Japan at the end of his or her stay and not altering his or her status of residence during the stay;

(g) not having previously been issued a working holiday visa by the Government of Japan;

(h) being in good health;

(i) having sufficient medical insurance;

(j) having no criminal record; and

(k) intending to comply with the laws and regulations in force in Japan during his or her stay in Japan.

2. The Government of the Republic of Finland will issue a residence permit for a working holiday to a national of Japan if such a national meets all of the following requirements and the Government of the Republic of Finland deems appropriate:

(a) intending to enter the Republic of Finland primarily for the purpose of spending holidays;

(b) being between eighteen (18) and thirty (30) years of age, both inclusive, at the time of application for a residence permit for a working holiday;

(c) not being accompanied by dependents except for those in possession of residence permits for a working holiday or other residence permits issued by the Government of the Republic of Finland;

(d) possessing a valid passport, and a return travel ticket or sufficient funds with which to purchase such a ticket;

(e) possessing reasonable funds for the maintenance during the initial period of his or her stay in the Republic of Finland;

(f) intending to leave the Republic of Finland at the end of his or her stay and not altering his or her status of residence during the stay;

(g) not having previously been issued a residence permit for a working holiday by the Government of the Republic of Finland;

(h) being in good health;

(i) holding a comprehensive medical and hospitalization insurance which shall remain in effect throughout his or her stay in the Republic of Finland;

(j) having no criminal record; and

k) kansalainen aikoo noudattaa Suomen tasavallassa oleskelunsa aikana Suomen tasavallassa voimassa olevia lakeja ja asetuksia.

(k) intending to comply with the laws and regulations in force in the Republic of Finland during his or her stay in the Republic of Finland.

2 artikla

Article 2

1. Japanin hallitus sallii Suomen tasavallan kansalaisen hakea työlomaviisumia Suomen tasavallassa sijaitsevasta Japanin suurlähetystöstä. Tarvittaessa Japanin suurlähetystön edustajat haastattelevat hakijaa selvittääkseen hänen kelpoisuutensa.

1. The Government of Japan shall permit a national of the Republic of Finland to apply for a working holiday visa at the Embassy of Japan located in the Republic of Finland. When necessary, the applicant will be interviewed by the representatives of the Embassy of Japan to determine his or her eligibility.

2. Suomen tasavallan hallitus sallii Japanin kansalaisen hakea oleskelulupaa työlomaa varten Japanissa sijaitsevasta Suomen tasavallan suurlähetystöstä tai verkossa. Tarvittaessa Suomen tasavallan suurlähetystön edustajat haastattelevat hakijaa selvittääkseen hänen kelpoisuutensa.

2. The Government of the Republic of Finland shall permit a national of Japan to apply for a residence permit for a working holiday at the Embassy of the Republic of Finland located in Japan or online. When necessary, the applicant will be interviewed by the representatives of the Embassy of the Republic of Finland to determine his or her eligibility.

3 artikla

Article 3

1. Japanin hallitus sallii Suomen tasavallan kansalaisen, jolla on voimassa oleva työlomaviisumi, oleskella Japanissa enintään yhden (1) vuoden ajan saapumispäivästä lukien ja sallia hänen tehdä työtä satunnaisesti oleskelunsa aikana matkavarojensa täydentämiseksi Japanin voimassa olevien lakien ja asetusten mukaisesti.

1. The Government of Japan shall permit a national of the Republic of Finland who possesses a valid working holiday visa to stay in Japan as a participant of the Working Holiday Scheme for a period of up to one (1) year from the date of entry and allow him or her to engage in employment as an incidental activity of his or her holiday during the stay for the purpose of supplementing his or her travel funds in accordance with the laws and regulations in force in Japan.

2. Suomen tasavallan hallitus sallii Japanin kansalaisen, jolla on voimassa oleva oleskelulupa työlomaa varten, oleskella Suomen tasavallassa enintään yhden (1) vuoden ajan oleskeluluvan myöntämispäivästä lukien ja sallii hänen tehdä työtä satunnaisesti oleskelunsa aikana matkavarojensa täydentämiseksi Suomen tasavallan voimassa olevien lakien ja asetusten mukaisesti.

2. The Government of the Republic of Finland shall permit a national of Japan who possesses a valid residence permit for a working holiday to stay in the Republic of Finland as a participant of the Working Holiday Scheme for a period of up to one (1) year from the date of issuance of the said permit and allow him or her to engage in employment as an incidental activity of his or her holiday during the stay for the purpose of supplementing his or her travel funds in accordance with the laws and regulations in force in the Republic of Finland.

4 artikla

Kumpikin osapuoli määrittää vuosittain työlomaviisumien tai työlomaa varten tarkoitettujen oleskelulupien määrän, jonka se voi myöntää toisen maan kansalaisille, ja ilmoittaa tämän määrän toiselle osapuolelle diplomaattiteitse.

Article 4

Each Party shall determine annually the number of working holiday visas or residence permits for a working holiday it may issue for nationals of the other country and shall notify the other Party of such a number through diplomatic channels.

5 artikla

1. Edellä olevien 1 ja 3 artiklojen määräysten estämättä Japanin hallitus varaa itselleen oikeuden voimassa olevien lakiansa ja asetustensa mukaisesti olla hyväksymättä mitä tahansa tiettyä vastaanottamaansa työlomaviisumihakemusta, evätä pääsyn Japaniin Suomen tasavallan kansalaiselta, jolle on myönnetty työlomaviisumi, perua työlomaviisumin tai poistaa maasta Suomen tasavallan kansalaisen, joka on saapunut Japaniin työlomaviisumilla.

2. Edellä olevien 1 ja 3 artiklojen määräysten estämättä Suomen tasavallan hallitus varaa itselleen oikeuden voimassa olevien lakiansa ja asetustensa mukaisesti olla hyväksymättä mitä tahansa tiettyä vastaanottamaansa oleskelulupahakemusta työlomaa varten, evätä pääsyn maahan Japanin kansalaiselta, jolle on myönnetty oleskelulupa työlomaa varten, perua työlomaa varten myönnetyn oleskeluluvan tai poistaa maasta Japanin kansalaisen, joka oleskelee Suomen tasavallassa työlomaa varten tarkoitetulla oleskeluvalla.

Article 5

1. Notwithstanding the provisions of Articles 1 and 3, the Government of Japan reserves the right not to approve any particular application for a working holiday visa which it receives, to refuse entry into Japan to any national of the Republic of Finland who has been issued a working holiday visa, to revoke a working holiday visa, or to remove any national of the Republic of Finland who has entered Japan under a working holiday visa, in accordance with its laws and regulations in force.

2. Notwithstanding the provisions of Articles 1 and 3, the Government of the Republic of Finland reserves the right not to approve any particular application for a residence permit for a working holiday which it receives, to refuse entry into the Republic of Finland to any national of Japan who has been issued a residence permit for a working holiday, to revoke a residence permit for a working holiday, or to remove any national of Japan who stays in the Republic of Finland under a residence permit for a working holiday, in accordance with its laws and regulations in force.

6 artikla

Tämän sopimuksen määräykset pannaan täytäntöön kyseisissä maissa voimassa olevien lakien ja asetusten mukaisesti.

Article 6

The provisions of this Agreement shall be implemented in accordance with the laws and regulations in force in the respective countries.

7 artikla

Article 7

1. Osapuolten on ilmoitettava toisilleen kirjallisesti, kun ne ovat saattaneet päätökseen tämän sopimuksen voimaantulon edellyttämät sisäiset menettelynsä. Tämä sopimus tulee voimaan kolmantenakymmenentenä (30) päivänä ilmoitusten jälkimmäisen vastaanottamispäivän jälkeen.

2. Osapuolet ratkaisevat tämän sopimuksen tulkinnasta mahdollisesti aiheutuvat kiistat diplomaattiteitse.

3. Osapuolet voivat milloin tahansa neuvotella tähän sopimukseen tehtävistä muutoksista. Muutokset on tehtävä kirjallisesti. Mahdolliset muutokset tulevat voimaan tämän artiklan 1 kohdan määräyksissä mainituin ehdoin.

4. Kumpi tahansa osapuoli voi väliaikaisesti keskeyttää tämän sopimuksen määräysten täytäntöönpanon joko kokonaan tai osittain yleiseen turvallisuuteen, yleiseen järjestykseen, kansanterveyteen tai maahanmuuttopolitiikkaan liittyvistä syistä. Tällaisesta keskeytyksestä tai sen lopettamisesta on ilmoitettava välittömästi toiselle osapuolelle diplomaattiteitse.

5. Kumpikin osapuoli voi irtisanoa tämän sopimuksen antamalla kolme (3) kuukautta etukäteen kirjallisen irtisanomisilmoituksen toiselle osapuolelle diplomaattiteitse.

6. Tämän sopimuksen irtisanomisen tai sen minkä tahansa määräyksen täytäntöönpanon keskeyttämisen estämättä, jolleivät osapuolet toisin päättää diplomaattiteitse, kummankin osapuolen on harkittava myönteisesti toisen maan sellaisen kansalaisen maahantulo- tai oleskelupyyntöä, jolle tällaisen irtisanomisen tai keskeyttämisen päivämääränä on myönnetty voimassa oleva työlomaviisumi tai voimassa oleva oleskelulupa työlomaa varten, tai jonka on sallittu oleskella osapuolen alueella 3 artiklan mukaisesti.

TÄMÄN VAKUUDEKSI allekirjoittaneet ovat, siihen asianmukaisesti hallitustensa valtuuttamina, allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

TEHTY Tokiossa 11 päivänä toukokuuta 2022 kahtena suomen-, japanin- ja englanninkielisenä kappaleena, jonka jokainen teksti on yhtä todistusvoimainen. Jos ilmenee

1. The Parties shall notify each other, in writing, of the completion of their respective internal procedures necessary for the entry into force of this Agreement through diplomatic channels. This Agreement shall enter into force on the thirtieth (30th) day after the latter of the dates of receipt of the notifications.

2. Any dispute regarding the interpretation of this Agreement shall be resolved by the Parties through diplomatic channels.

3. Amendments to this Agreement may be negotiated between the Parties at any time. The amendments shall be concluded in a written form. Any amendments shall enter into force in the same conditions as referred to in the provisions of paragraph 1 of this Article.

4. Either Party may suspend the implementation of the provisions of this Agreement, in whole or in part, temporarily for reasons of public security, public order, public health or immigration considerations. Any such suspension and the lifting thereof shall be notified immediately to the other Party through diplomatic channels.

5. Either Party may terminate this Agreement by giving three (3) months written notice to the other Party through diplomatic channels.

6. Notwithstanding the termination of this Agreement or the suspension of the implementation of any provision of this Agreement, unless otherwise decided by the Parties through diplomatic channels, each Party shall afford favourable consideration to the request for entry or stay of any national of the other country who, at the date of such termination or suspension, has been issued a valid working holiday visa or a valid residence permit for a working holiday, or has been permitted to stay in the territory of the country of that Party in accordance with Article 3.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned, being duly authorized by their respective Governments, have signed this Agreement.

DONE at Tokyo on the 11th day of May 2022, in duplicate in the Finnish, Japanese and English languages, all texts being equally

tulkintaeroja, sovelletaan ensisijaisesti englanninkielistä toisintoa.

Suomen tasavallan hallituksen puolesta

Japanin hallituksen puolesta

authentic. In case of any divergence of interpretation, the English text shall prevail.

For the government of the Republic of Finland

For the government of Japan